

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO
21, 22, 53, 54, 56¹, 105, 188 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, KODEKSO PAPILDYMO 27²,
189¹ STRAIPSNIAIS IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS
RESPUBLIKOS SUĖMIMO VYKDYMO ĮSTATYMO NR. I-1175
10 IR 45 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTŲ

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 21, 22, 53, 54, 56¹, 105, 188 straipsnių pakeitimo, Kodekso papildymo 27², 189¹ straipsniais ir priedo pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 10 ir 45 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektai (toliau – įstatymų projektas) parengti siekiant į Lietuvos nacionalinę teisę tinkamai perkelti 2016 m. gegužės 11 d. Europos parlamento ir tarybos direktyvos 2016/800 dėl procesinių garantijų vaikams, kurie baudžiamajame procese yra įtariamieji ar kaltinamieji (toliau – Direktyva 2016/800/ES) nuostatas. Sisteminei minėto Europos Sąjungos (toliau – ES) teisės akto ir Lietuvos nacionalinės teisės aktų nuostatų analizė, leidžia teigti, kad esamas teisinis reguliavimas Lietuvoje tik iš dalies atitinka Direktyvoje 2016/800/ES keliamus reikalavimus.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (Administracinės ir baudžiamosios justicijos grupė (grupės vadovė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 266 2873, el. p. simona.mesoniene@tm.lt)).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Kompleksinė lyginamoji Direktyvos 2016/800/ES ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo nuostatų analizė leidžia teigti, kad Lietuvos nacionalinės teisės nuostatos apima pagrindines Direktyvos 2016/800/ES reguliavimo sritis bei pakankamai plačiai garantuoja joje įtvirtintas pagrindines teises ir laisves, todėl didžiąja dalimi iš esmės atitinka Direktyvos 2016/800/ES keliamus reikalavimus. Kita vertus, minėta lyginamoji analizė taip pat parodė, kad esamo teisinio reguliavimo Lietuvoje suderinamumas su Direktyvos 2016/800/ES reikalavimais nėra pakankamas, siekiant konstatuoti visų Direktyvos 2016/800/ES nuostatų tinkamą įgyvendinimą Lietuvoje:

1. Direktyvos 14 straipsnyje yra nustatyta vaiko teisė į privatumo apsaugą, o 15 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji ir kaltinamieji vaikai turėtų teisę būti lydimi tėvų pareigų turėtojo ar kito tinkamo suaugusiojo per kitas proceso stadijas nei teismo posėdžiai, kuriuose dalyvauja vaikas. Šiuo metu BPK 21 straipsnio 4 dalyje, numatančiame įtariamojo teises, bei BPK 22 straipsnio 3 dalyje, numatančiame kaltinamojo teises, minėta teisė *expressis verbis* nėra numatyta.

2. Direktyvos 5 straipsnyje numatyta, kad tėvų pareigų turėtoju kuo greičiau privalo būti suteikta informacija, kurią vaikas turi teisę gauti pagal Direktyvos 4 straipsnį. Tokia informacija pateikiama kitam atitinkamam vaiko nurodytam ir kompetentingos institucijos tokiu pripažintam suaugusiajam, kai tos informacijos teikimas tėvų pareigų turėtoju yra neįmanomas, kadangi dėjus pagrįstas pastangas su tėvų pareigų turėtoju nėra galimybės susisiekti arba jo asmens tapatybė yra nežinoma. Numatyta, kad kai vaikas nenurodė kito tinkamo suaugusiojo arba kai vaiko nurodytas suaugusysis kompetentingai institucijai nepriimtinas, kompetentinga institucija, atsižvelgdama į vaiko interesus, paskiria kitą asmenį ir suteikia jam informaciją. Be to, kaip jau minėta aukščiau, Direktyvos 15 straipsnyje įtvirtinta vaiko teisė proceso metu būti lydimam tėvų pareigų turėtojo ar kito tinkamo suaugusiojo.

BPK 53 straipsnyje, numatančiame atstovo pagal įstatymą institutą, numatytas tik vienas atstovo pagal įstatymą negalėjimo dalyvauti procese (taigi ir gauti informaciją, reikalingą padėti įtariamajam ar kaltinamajam pasinaudoti įstatymų suteiktomis teisėmis ir ginti atstovaujamojo interesus) pagrindas – kai tai prieštarautų nepilnamečio asmens interesams. Tuo tarpu Direktyva numato daugiau pagrindų, kuriems esant tėvų pareigų turėtojai negali dalyvauti procese – kai dėjus pagrįstas pastangas su tėvų pareigų turėtoju nėra galimybės susisiekti arba jo asmens tapatybė yra nežinoma.

3. Direktyvos 7 straipsnyje numatyta vaiko teisė į individualų vertinimą. Numatyta, kad:

Turi būti atsižvelgta į specialius vaikų poreikius apsaugos, švietimo, mokymo ir socialinės integracijos srityje. Tuo tikslu vaikai, kurie yra įtariamieji ar kaltinamieji baudžiamajame procese, vertinami individualiai. Numatyta, kad atliekant individualų vertinimą visų pirma atsižvelgiama į vaiko asmenybę ir brandą, vaiko ekonominę, socialinę ir šeimos aplinką, ir į konkretų pažeidžiamumą, kurį tas vaikas gali turėti. Per individualų vertinimą nustatoma ir pažymima tokia informacija apie vaiko individualias savybes ir aplinkybes, kuri galėtų būti naudinga kompetentingoms institucijoms: nustatant, ar reikia imtis kokios nors konkrečios priemonės, kuri būtų naudinga vaikui; įvertinant vaikui taikomų visų atsargumo priemonių tinkamumą ir veiksmingumą; priimant sprendimą ar imantis veiksmų baudžiamajame procese, įskaitant bausmės skyrimą. Individualus vertinimas turi būti atliekamas anksčiausioje tinkamoje proceso stadijoje iki priimant kaltinamąjį aktą. Numatyta, kad jeigu individualus vertinimas neatliktas, vis tiek galima pateikti kaltinamąjį aktą, su sąlyga, kad tai atitinka vaiko interesus ir kad bet koku atveju individualus vertinimas atliekamas prieš prasidedant teismo posėdžiui. Individualūs vertinimai turi būti atliekami glaudžiai dalyvaujant vaikui. Juos turi atlikti kvalifikuoti asmenys, prireikūs dalyvaujant tėvų pareigų turėtojai arba kitam tinkamam suaugusiajam ir (arba) atitinkamos srities specialistui. Nurodyta, kad jeigu aplinkybės, kurios yra individualaus vertinimo pagrindas, labai pasikeičia, individualus vertinimas atnaujinamas per visą baudžiamąjį procesą. Numatyta, kad valstybės narės gali nesilaikyti pareigos atlikti individualų vertinimą, kai tokia nukrypti leidžianti nuostata pateisinama bylos aplinkybėmis, su sąlyga, kad tai atitinka vaiko interesus.

Šiuo metu BPK nėra įtvirtinto individualaus nepilnamečio įtariamąjo ar kaltinamojo vertinimo instituto.

4. Direktyvos 8 straipsnyje numatyta vaiko, iš kurio atimta laisvė, teisė į sveikatos patikrinimą. Straipsnyje numatyta, kas gali atlikti tokį patikrinimą, kokiais atvejais jis atliekamas, tokio patikrinimo rezultatų panaudojimo galimybės. Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo 45 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad privaloma nuodugniai patikrinti naujų į tardymo izoliatorių priimtų asmenų sveikatos būklę, tačiau nenumatytos papildomo ar pakartotinio asmens sveikatos būklės patikrinimo galimybės bei sveikatos patikrinimo išvados pateikimo tvarka.

5. Direktyvos 9 straipsnyje numatyta, kad baudžiamojo proceso metu atliekant vaikų apklausą *policijoje ar kitoje teisėsaugos institucijoje* būtų daromas garso ir vaizdo įrašas, kai tai proporcinga atsižvelgiant į bylos aplinkybes, be kita ko atsižvelgiant į tai, ar dalyvauja advokatas ir ar iš vaiko atimta laisvė, su sąlyga, kad pirmiausia visada vadovaujamas vaiko interesais. BPK 188 straipsnio 5 dalyje, numatančioje nepilnamečio įtariamąjo apklausos atlikimo ypatumus, nėra įtvirtinta atvejų, kuomet nepilnamečio įtariamąjo apklausos metu turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas. Įstatymo projekto rengėjai atkreipia dėmesį, kad, vadovaujantis Direktyvos 9 straipsniu, privaloma daryti garso ir vaizdo įrašą tik kai apklausa atliekama policijoje ar kitoje teisėsaugos institucijoje, kas pagal nacionalinę teisę atitiktų ikiteisminio tyrimo stadiją. Be to, Direktyvos preambulės (42) punkte nurodyta, kad „vaikai, kurie yra įtariamieji ar kaltinamieji baudžiamajame procese, ne visada gali suprasti jų apklausų turinį. Siekiant užtikrinti tokių vaikų pakankamą apsaugą, turėtų būti daromas apklausos, kurią atlieka policija ar kitos teisėsaugos institucijos, garso ir vaizdo įrašas, kai tai daryti yra proporcinga, atsižvelgiant, be kita ko, į tai, ar dalyvauja advokatas ir ar iš vaiko atimta laisvė, visuomet pirmiausia vadovaujantis vaiko interesais. Šia direktyva nereikalaujama, kad valstybės narės darytų vaikų apklausos, kurią atlieka teisėjas ar teismas, garso ir vaizdo įrašus;“.

6. Direktyvos 12 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad policijos areštinėje vaikai būtų laikomi atskirai nuo suaugusiųjų. Taip pat numatyta, kad kai sulaikytam vaikui sukanka 18 metų, valstybės narės suteikia galimybę laikyti tą asmenį atskirai nuo kitų sulaikytų suaugusiųjų pagrįstais atvejais, atsižvelgdamas į atitinkamo asmens aplinkybes, su sąlyga, kad tai atitinka vaikų, kurie laikomi sulaikyti su tuo asmeniu, interesus. Šiuo metu Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatyta, kad suimtieji ir nuteistieji nepilnamečiai laikomi atskirai nuo suaugusiųjų, tačiau nėra numatytos elgesio taisyklės, kaip turėtų būti elgiamasi, kai tokiems asmenims sueina 18 metų.

7. Direktyvos 22 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės padengia išlaidas, patirtas taikant Direktyvos 7 (individualus vaiko vertinimas), 8 (teisė į sveikatos patikrinimą) ir 9 (apklausos garso ir vaizdo įrašai) straipsnius, neatsižvelgiant į proceso baigtį (nebent išlaidos, patirtos taikant 8 straipsnį, būtų padengtos pagal sveikatos draudimą). Pagal BPK 103 straipsnio 1 dalies 6 punktą proceso išlaidas sudaro kitos išlaidos, kurias ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras, teisėjas ar teismas pripažįsta proceso išlaidomis. Pagal BPK 105 straipsnio 1 dalį teismas, priimdamas nuosprendį, turi teisę nuspręsti išieškoti iš nuteistojo proceso išlaidas, išskyrus išlaidas, skirtas mokėti vertėjui. Daugiau išimčių, kuomet teismas nesprendžia dėl proceso išlaidų išieškojimo iš nuteistojo, straipsnis nenumato.

Atkreiptinas dėmesys, kad kadangi sveikatos patikrinimas pagal Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymą ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2017 m. balandžio 3 d. įsakymu Nr. 1V-247 patvirtintas Teritorinių policijos įstaigų areštinių vidaus tvarkos taisyklės yra atliekamas privalomai ir tai nėra sudedamoji baudžiamojo proceso teisės dalis, šios išlaidos nėra laikomos proceso išlaidomis ir negali būti išieškotos iš nuteistojo. Tas pats pasakytina ir apie garso ir vaizdo įrašų darymą, kadangi BPK numatyti atvejai, kuomet tokie įrašai daromi privalomai.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1. Siekiant visiškai perkelti Direktyvos 4 straipsnį „Teisė į informaciją“ į nacionalinę teisę, BPK 21 ir 22 straipsniuose siūloma papildyti įtariamąjo ir kaltinamojo teisių sąrašus numatant, kad kai įtariamasis ar kaltinamasis yra nepilnametis, jis turi teisę būti lydimas tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą teismo posėdžiuose ir atliekant kitus proceso veiksmus, taip pat teisę į privatumo apsaugą. Taip pat įtariamąjo ir kaltinamojo teisių katalogas papildytas teise gauti informaciją apie su juo susijusio baudžiamojo proceso padėtį. Patikslintas techniškai BPK 22 straipsnis prie teisės nagrinėjimo teisme metu duoti parodymus, įterpiant žodžius „dalyvauti teismo posėdyje“.

2. Siekiant įgyvendinti Direktyvos 5 „Vaiko teisė į tai, kad būtų informuotas tėvų pareigų turėtojas“ ir 15 „Vaiko teisė proceso metu būti lydinam tėvų pareigų turėtojo“, straipsnius, įstatymo projekto 4 straipsniu siūloma pakeisti BPK 53 straipsnio 3 dalį, papildant išimčių dėl atstovo pagal įstatymą dalyvavimo procese sąrašą ir numatyti, kad ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas turi užtikrinti, kad procese dalyvautų kitas atstovas pagal įstatymą, o kai tokios galimybės nėra, – laikinai, kol bus išspręstas naujo atstovo pagal įstatymą klausimas, paskiria atstovu bet kokią kitą asmenį, galintį tinkamai atstovauti nepilnamečio ar neveiksnaus asmens interesams, ir tais atvejais, kai *nėra galimybės susisiekti su atstovu pagal įstatymą ar jo tapatybė nežinoma, arba jo dalyvavimas pakenktų baudžiamajam procesui*. Taip pat BPK 56¹ straipsnis papildytas Direktyvos reikalaujamomis nuostatomis dėl lydinčio asmens: numatyta, kad nepilnametį baudžiamojo proceso metu gali lydėti tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą; įtvirtinta, kad jei šių asmenų dalyvavimas prieštarauja vaiko interesams, gali pakenkti baudžiamajam procesui arba jų tapatybė nežinoma ir neįmanoma su jais susisiekti, nepilnametis gali pats pasirinkti kitą jį lydinčią asmenį, o tuo atveju, jei nepasirenka pats, arba jo pasirinktas asmuo nėra tinkamas lydėti vaiką, lydinčią asmenį paskiria ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras arba ikiteisminio tyrimo teisėjas ar teismas.

3. Siekiant įgyvendinti Direktyvos 7 straipsnį „Teisė į individualų vertinimą“, siūloma įstatymo projekto 4 ir 8 straipsniais įtvirtinti naują nepilnamečio įtariamąjo ar kaltinamojo individualaus vertinimo baudžiamajame procese institutą. Numatoma, kad rengiant nepilnamečio

individualaus vertinimo išvadą turi būti įvertinti nepilnamečio įtariamojo ar kaltinamojo asmenybė, jo aplinka ir poreikiai apsaugos, švietimo ir socialinės integracijos srityje.

Pažymėtina, kad šiuo metu galiojančiame baudžiamojo proceso įstatyme individualus nepilnamečio įtariamojo ar kaltinamojo vertinimas ikiteisminio tyrimo metu nėra numatytas, taigi tai yra visiškai naujovė baudžiamajame procese.

Atkreiptinas dėmesys, kad diskusija dėl atsakingos už individualų vaiko vertinimą institucijos tęsėsi nuo 2016 metų. Siekdama rasti sprendimą, Teisingumo ministerija vykdė konsultacijas su įvairių institucijų ekspertais, taip pat domėjosi kitų Europos Sąjungos valstybių narių patirtimi įgyvendinant Direktyvos 7 straipsnį. Teirautasi suinteresuotų institucijų ir įstaigų nuomonės dėl Direktyvos 7 straipsnio perkėlimo galimybių, t. y., kokia valstybės institucija turėtų būti atsakinga už įtariamojo vaiko individualų vertinimą baudžiamajame procese. Įvertinus ir apibendrinus gautus duomenis (institucijų atsakymai pridedami) buvo prieita prie išvados, kad, absoliučios daugumos institucijų nuomone, organizuoti įtariamojo vaiko individualų vertinimą turėtų savivaldybių vaiko teisių apsaugos institucija, kadangi joje dirbantys patyrę ir kompetentingi specialistai galėtų visapusiškai įvertinti vaiko asmenybę, brandą, jo ekonominę, socialinę ir šeimos aplinką, specialius vaiko poreikius. Tai atitiktų ir Bendruosiuose vaiko teisių apsaugos skyrių nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 17 d. nutarimu Nr. 1983, įtvirtintus savivaldybių administracijų Vaiko teisių apsaugos skyriams keliamus uždavinius. Tokią poziciją išreiškė Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga, Generalinė prokuratūra, Sveikatos apsaugos ministerija, Teisingumo ministerija, Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, Kalėjimų departamentas prie Teisingumo ministerijos. Tuo pačiu visos institucijos išsakė mintį, kad į įtariamojo vaiko individualaus vertinimo procesą bendradarbiavimo tvarka turėtų būti įtrauktos ir kitos institucijos, pavyzdžiui, pedagoginės-psichologinės tarnybos ir pan.

Siekiant įgyvendinti Direktyvos 7 straipsnį, siūloma papildyti BPK naujais straipsniais, kurie apibrėžia individualų vaiko vertinimą, numato jo atlikimo sąlygas. Siūloma numatyti, kad atlikus pirmąją nepilnamečio įtariamojo apklausą, ikiteisminį tyrimą atliekantis ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras nedelsdamas kreipiasi į valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos specialistą dėl nepilnamečio įtariamojo individualaus vertinimo. Šis specialistas turi teisę gauti duomenis apie nepilnamečio asmenybės ir brandos vertinimą iš savivaldybės pedagoginės psichologinės tarnybos. Jeigu nepilnametis yra suimtas, kreipimasis dėl individualaus vertinimo pateikiamas laisvės atėmimo įstaigai, kurioje nepilnametis yra laikomas. Toks nepilnamečio individualus vertinimas turi būti atliktas ne vėliau kaip iki kaltinamojo akto surašymo. BPK 189¹ straipsnyje taip pat siūloma, atsižvelgiant į Direktyvos preambulės 40 punktą, kad bylose, kurios tiriamos pagreitinoto proceso tvarka arba priimant teismo baudžiamąjį įsakymą, taip pat bylose dėl nesunkių ar neatsargių nusikaltimų arba dėl baudžiamųjų nusižengimų nepilnamečio individualus vertinimas gali būti neatliekamas, jeigu tai neprieštarauja nepilnamečio interesams. Į nepilnamečio individualaus vertinimo išvadoje pateiktus duomenis atsižvelgiama parenkant kardomasias ir kitas procesines prievartos priemones nepilnamečiui, priimant sprendimus dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo ar bylos perdavimo teismui, organizuojant proceso veiksmus su nepilnamečiu įtariamuoju ar kaltinamuoju, priimant sprendimus dėl bausmės, baudžiamojo ar auklėjamojo poveikio priemonių skyrimo nepilnamečiui.

4. Siekiant įgyvendinti Direktyvos 8 straipsnį „Teisė į sveikatos patikrinimą“, siūloma Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo projekto 2 straipsniu papildyti įstatymo 45 straipsnio 3 dalį numatant, kad atsižvelgiant į suimto nepilnamečio sveikatos būklę, taip pat į suimto nepilnamečio ar jo gynėjo arba atstovo prašymą, turi būti atliktas papildomas ar pakartotinis asmens sveikatos būklės patikrinimas.

5. Perkeliant Direktyvos 9 straipsnį „Apklausos garso ir vaizdo įrašai“, siūloma papildyti BPK 188 straipsnio 5 dalį, reglamentuojančią nepilnamečio įtariamojo apklausos atlikimo ypatumus, numatant atvejus, kuomet atliekant nepilnamečio įtariamojo apklausą gali arba turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas. Šiuo metu minėtame straipsnyje nėra įtvirtinta atveju, kuomet toks įrašas galėtų ar turėtų būti daromas. Siūloma numatyti bendrąją taisyklę, kad kai tai proporcinga atsižvelgiant į bylos aplinkybes, nepilnamečio įtariamojo apklausos garso ir vaizdo įrašas daromas

ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro iniciatyva arba nepilnamečio įtariamojo ar jo gynėjo ar atstovo pagal įstatymą prašymu. Šis reguliavimas būtų taikomas visiems nepilnamečiams įtariamiesiems. Kadangi garso ir vaizdo įrašo darymas priklausytų nuo ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, arba nuo to, ar yra nepilnamečio gynėjo prašymas, manytina, kad bendroji taisyklė neapsunkintų baudžiamojo proceso, bet tuo pačiu įgyvendintų Direktyvos 9 straipsnio 1 dalį. Taip pat siūloma numatyti, kad apklausiant suimtą ar sulaikytą nepilnamečių įtariamąjį garso ir vaizdo įrašas būtų daromas visais atvejais. Nors Direktyvos 9 straipsnis neįpareigoja valstybių narių tokiais atvejais visuomet daryti garso ir vaizdo įrašą, manytina, kad tikslinga baudžiamojo proceso įstatyme numatyti tokią pareigą, kadangi nepilnamečių įtariamųjų, kurių laisvė atimta, teisinė padėtis labai komplikuota, dažni atvejai, kuomet vėlesnėse baudžiamojo proceso stadijose įtariamieji pasinaudoja savo teise neduoti parodymų. Be to, Baudžiamojo proceso kodekso 186, 188, 272, 280 ir 283 straipsnių pakeitimo įstatymu 2017 m. kovo 14 d. Nr. XIII-217 numatyta pareiga daryti vaizdo ir garso įrašą atliekant nepilnamečių liudytojo ir nukentėjusiojo apklausą. Siekiant suvienodinti teisinį reguliavimą, užtikrinant visų nepilnamečių proceso dalyvių teises, siūloma atitinkamai numatyti aukščiau aptartas sąlygas daryti garso ir vaizdo įrašus atliekant ir suimtų ar sulaikytų nepilnamečių įtariamųjų apklausas.

6. Įgyvendinant Direktyvos 12 straipsnio 3 dalį, Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo pakeitimo įstatymo projekto 1 straipsniu siūloma papildyti įstatymo 10 straipsnį nauja 4 dalimi ir numatyti, kad jeigu nepasibaigus suėmimo terminui nepilnamečiai sulaukia pilnamečių, tardymo izoliatoriaus administracijos sprendimu toks asmuo gali būti toliau, bet ne ilgiau negu jam sukaks 21 metai, laikomas kartu su nepilnamečiais suimtaisiais, jeigu tai atitinka šių nepilnamečių interesus.

7. Perkelti Direktyvos 22 straipsnį, siūloma pakeisti BPK 105 straipsnį ir papildyti išimčių, kuomet teismas nesprenžia dėl proceso išlaidų išieškojimo iš nuteistojo, sąrašą, numatant, kad teismas, priimdamas nuosprendį, nesprenžia išieškojimo iš nuteistojo proceso išlaidų klausimo dėl išlaidų, patirtų atliekant individualų nepilnamečio įtariamojo ar kaltinamojo vertinimą.

8. Atsižvelgiant į tai, kad įstatymo projekto siūlomi pakeitimai padaryti, siekiant į nacionalinę teisę tinkamai perkelti Direktyvos nuostatas, įstatymų projektu taip pat yra siūloma papildyti BPK ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo priedus naujais punktais, patvirtinančiais šių įstatymų nuostatų suderinamumą su paminėtu ES instrumentu.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatoma, kad įstatymų projektai neturės neigiamų pasekmių, kadangi jų nuostatomis siekiama užtikrinti Lietuvos nacionalinės teisės aktų ir Direktyvos 2016/800/ES nuostatų visišką suderinamumą.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymų projektų priėmimas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų projektų priėmimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymų projektus kitų teisės aktų priimti, keisti ar pripažinti negaliojančiais nereikės.

9. Ar įstatymų projektai parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas

įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymų projektais atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir yra suderinti su Europos Sąjungos teisės aktais (*įgyvendina Direktyvos 2016/800/ES reikalavimus, susijusius su vaikų, kurie baudžiamajame procese yra įtariamieji ar kaltinamieji užtikrinimu, procesinių garantijų užtikrinimu*).

11. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Iki įstatymo projekto įsigaliojimo Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministras turės patvirtinti šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai reikės papildomų valstybės biudžeto asignavimų įgyvendinti įstatymo projekto 4 ir 8 straipsnius. Lėšų poreikis 220,8 tūkst. eurų. Šie asignavimai bus reikalingi 12-kai pareigybių, kurios turės užtikrinti nepilnamečių įtariamųjų ir kaltinamųjų individualaus vertinimo atlikimą, finansuoti.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projektai pateikti derinti Teisėjų tarybai, Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai, Nacionalinei teismų administracijai, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai, Policijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Vaiko teisių kontrolieriaus įstaigai, Europos teisės departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos.

14. Įstatymų projektų reikšminiai žodžiai

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „*Baudžiamojo proceso kodeksas*“, „*vaikas*“, „*įtariamasis*“, „*kaltinamasis*“, „*sveikatos patikrinimas*“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

 Teisingumo ministras
Elvinas Jankevičius
2019 03 29